

Dàn ý Về đẹp tâm hồn và nhân cách của Lê Hữu Trác

Hướng dẫn xây dựng dàn ý chi tiết cho đề bài văn Trình bày cảm nhận về vẻ đẹp tâm hồn và nhân cách Lê Hữu Trác qua đoạn trích Vào phủ chúa Trịnh

Dàn ý

I. Mở bài

- Giới thiệu những nét tiêu biểu nhất về tác giả Lê Hữu Trác và đoạn trích Vào phủ chúa Trịnh: Một con người toàn tài với quan niệm: “ngoài việc luyện câu văn cho hay, mài lưỡi gươm cho sắc, còn phải đem hết tâm lực chữa bệnh cho người”, đoạn trích Vào phủ chúa Trịnh là một trong những đoạn trích tiêu biểu trong tác phẩm Thượng kinh kí sự của ông

- Đoạn trích đã thể hiện rõ nét vẻ đẹp tâm hồn và nhân cách của Lê Hữu Trác

II. Thân bài

1. Là con người coi thường danh lợi

- Ban đầu, khi đứng trước khung cảnh xa hoa, lộng lẫy của phủ chúa:

+ Cảm thán: “Bước chân đến đây mới hay cảnh giàu sang của vua chúa thực khác hẳn với người thường!”

+ Vịnh một bài thơ tả hết cái sang trọng vương giả trong phủ với “gác vẽ, rèm châu, hiên ngọc, vườn ngọc” có hoa thơm, chim biết nói...

- Tuy nhiên, đằng sau đó, tác giả cũng gián tiếp phê phán cuộc sống sa hoa nhưng thiếu sinh khí trong phủ chúa thông qua:

+ Sự miêu tả tỉ mỉ sự sa hoa giàu sang

+ Khi được mời dùng cơm: “Mâm vàng chén bạc, đồ ăn toàn là của ngon vật lạ, tôi bấy giờ mới biết cái phong vị của nhà đại gia” ⇒ giọng điệu mỉa mai

+ Cảm nhận về con đường vào nội cung của thế tử: Ở trong tối om, không thấy cửa ngõ gì cả, “Vì thế tử ở trong chôn mản che trướng phủ, ăn quá no, mặc quá ấm nên tạng phủ yếu đi” ⇒ Không đồng tình với cuộc sống quá no đủ, tiện nghi nhưng thiếu khí trời và tự do

+ Ẩn chứa trong bài thơ là giọng điệu mỉa mai phê phán: “Cả trời Nam sáng nhất là đây!” (phơi bày hiện thực về sự sa hoa của chúa Trịnh)

Dàn ý Về đẹp tâm hồn và nhân cách của Lê Hữu Trác

⇒ Con người coi thường danh lợi

2. Là một thầy thuốc có lương tâm và đức độ

- Tâm trạng của Lê Hữu Trác khi kê đơn cho thế tử có sự mâu thuẫn, giằng co:

+ Hiểu căn bệnh, biết cách chữa trị nhưng sợ chữa có hiệu quả ngay sẽ được chúa tin dùng, bị công danh trói buộc, không được về với núi rừng ẩn dật

+ Muốn chữa cầm chừng nhưng lại sợ trái với lương tâm, y đức, sợ phụ lòng cha ông.

- Cuối cùng phẩm chất, lương tâm của người thầy thuốc đã chiến thắng. Ông chữa bệnh tận tình bằng tài năng của mình, thẳng thắn đưa ra những cách chữa bệnh hợp lí

⇒ Cách lí giải về bệnh tình thế tử Trịnh Cán cho thấy Lê Hữu Trác là một thầy thuốc có lương tâm và đức độ

3. Là con người có cốt cách thanh cao

- Luôn coi việc nối tiếp cái lòng trung của cha ông mình làm tôn chỉ để hành động đúng đắn

- Xem thường danh lợi, yêu thích tự do, mong muốn được sống thanh đạm nơi quê mùa: Suy nghĩ của Lê Hữu Trác khi ông chữa bệnh cho thế tử

⇒ Sự coi thường danh lợi của Lê Hữu Trác, mong muốn sống cuộc đời tự do, chữa bệnh cứu người của ông cho thấy một cốt cách thánh cao của một danh y

III. Kết bài

- Khẳng định lại những nét đẹp tâm hồn và nhân cách của tác giả Lê Hữu Trác thể hiện qua đoạn trích và nêu những nét nghệ thuật thể hiện thành công điều đó.

- Bày tỏ quan điểm cá nhân về vẻ đẹp tâm hồn và nhân cách của Lê Hữu Trác và liên hệ bản thân.

Bài văn mẫu tham khảo dành cho học sinh

Lê Hữu Trác được biết đến là một danh y bậc nhất của thời trung đại. Ông không chỉ là một thầy thuốc giỏi mà còn là một nhà văn, nhà thơ tài ba. Tác phẩm nổi bật nhất ông để lại là “Thượng kinh kí sự”, với ngòi bút miêu tả sắc sảo, không chỉ phơi bày hiện thực cuộc sống xa hoa, tráng lệ nơi phủ chúa, mà đằng sau đó ta có thấy sáng lên tấm lòng, nhân đức cao đẹp của một con người đại tài.

Dàn ý Về đẹp tâm hồn và nhân cách của Lê Hữu Trác

“Thượng kinh kí sự” là tập kí sự được viết bằng chữ Hán, hoàn thành năm 1783. Tác phẩm ra đời nhân sự kiện chúa Trịnh Sâm cho mời Lê Hữu Trác ra kinh đô chữa bệnh cho thế tử Trịnh Cán. Tác phẩm này đã phơi bày quang cảnh kinh đô, cuộc sống xa hoa nơi phủ chúa quyền uy, đầy thế lực. Đoạn trích “Vào phủ chúa Trịnh” tuy chỉ là một trích đoạn ngắn ngủi nhưng đã phần nào nói lên nhân cách, vẻ đẹp trong tâm hồn tác giả: Coi thường lợi danh và là người thầy thuốc lương thiện, có y đức.

Khi đang ở quê nhà Hương Sơn - Hà Tĩnh, sáng sớm tinh mơ đã có người đến gõ cửa rất gấp triệu ông vào cung bắt mạch, kê đơn, chữa bệnh cho thế tử Cán, ông ăn vận chỉnh tề và theo họ đến kinh đô. Trước khung cảnh phủ chúa nguy nga, sa hoa khiến cho một người vốn “con quan, sinh trưởng ở chốn phồn hoa, chỗ nào trong cảm thành mình cũng đã từng biết” cũng phải ngỡ ngàng “bước chân đến đây mới hay cảnh giàu sang của phủ chúa thực khác hẳn người thường”. Những gì ông thấy trên đường vào nơi thâm cung khiến ông không khỏi ngỡ ngàng, với cây cối um tùm, chim kêu ríu rít, trăm hoa đua sắc ở khắp mọi nơi, quang cảnh thực khác thường. Không phải ngẫu nhiên mà Lê Hữu Trác là lại có nhã hứng ngâm thơ, mà qua những vần thơ ấy ông thể hiện sự giàu sang khác thường, một niềm báo chảnh lạnh ở nơi phủ chúa: Cả trời nam sang nhất là đây. Bao nhiêu cổ vật, chân cầm dị thú đều tập trung cả ở nhà phủ chúa, khiến cho những con người “quê mùa” như tác giả không khỏi ngỡ ngàng:

“Quê mùa, cung cấm chưa quen

Khác gì ngư phủ đào nguyên thuở nào”.

Sự ngỡ ngàng, bất ngờ đó ngày một tăng lên khi ông đi sâu vào trong phủ chúa, những cái điếm lớn, cột và bao lơn lượn vòng, kiêu cách xinh đẹp, hay những cái cây và hòn đá lạ lùng mà nhân gian chưa từng gặp đều tụ hội ở nơi phủ chúa. Những đồ vật được dùng trong phủ chúa đều là những đồ vật giá trị, son son thép vàng: đồ nghi trượng, sập, võng điều,... cung cách sinh hoạt hết sức xa hoa. Nhìn những đồ vật đó tác giả “chỉ dám ngược mắt nhìn rồi lại cúi đầu đi”. Hành động đó cho thấy tính cách coi thường danh lợi của tác giả. Trước sự sa hoa, quyền quý ở nơi phủ chúa ông không sợ hãi, không ham mê mà coi thường tất cả phùng danh lợi đó. Ta có thể thấy trong đoạn trích này, giọng điệu mỉa mai, châm biếm của tác giả được ẩn dấu rất kĩ lưỡng, đó chỉ là cái cười kênh rất nhẹ, rất kín đáo mà ta khó lòng nhận ra. Những lời nhận xét, bình luận mà dường như không phải: “Bước chân đến đây mới hay cảnh giàu sang của vua chúa thực khác hẳn người thường” hay “Tôi bấy giờ mới biết cái phong vị của nhà đại gia”. Qua các lời nhận xét đó đã cho thấy thái độ coi thường danh lợi, một cách rất kín đáo Lê Hữu Trác đã cho người đọc thấy được cốt cách cao đẹp của bản thân.

Không chỉ vậy, ông còn là một người thẳng thắn, không sợ uy quyền. Trước khi trả lời câu hỏi của Quan Chánh đường, Lê Hữu Trác đã được quan Chánh đường rào đón trước về cách chữa bệnh nên “dùng thức thuốc công phạt” để tác giả liệu điều kê thuốc theo đúng ý quan Chánh đường. Nhưng trước những lời nói đó, Lê Hữu Trác không hề sợ hãi,

Dàn ý Về đẹp tâm hồn và nhân cách của Lê Hữu Trác

bằng sự chuẩn đoán của bản thân, ông vẫn kê đơn thuốc theo những gì mình cho là tốt nhất cho người bệnh: “Tôi thấy thánh thể gầy, mạch lại tế, sắc. Thế là âm dương đều bị tổn hại, nay phải dùng thuốc thật bổ để bồi dưỡng tì và thận, cốt giữ cái căn bản tiên thiên và làm nguồn gốc cho cái hậu thiên....”. Sự bộc trực, thẳng thắn này một phần xuất phát từ sự coi thường danh lợi của tác giả, đồng thời cũng là từ tấm lòng y đức, lương thiện của ông.

Bên cạnh đó, qua đoạn trích này ta còn thấy Lê Hữu Trác là một người thân thuốc có y đức, có lương tâm với người bệnh. Vốn không cầu danh lợi, ông rời xa chốn kinh thành về tận Hương Sơn – Hà Tĩnh để bốc thuốc chữa bệnh cho người dân, khi được triệu vào cung chữa bệnh ông cũng mang hết tài năng và kiến thức của bản thân để chữa bệnh cho thế tử Trịnh Cán. Nhưng sau khi khám xong, trong ông bị hai mâu thuẫn giằng xé, là chữa bệnh hay không chữa bệnh cho thế tử. Nếu chữa bệnh khỏi cho thế tử lại sợ “mình không ở lâu, nếu mình làm có kết quả ngay thì sẽ bị danh lợi nó ràng buộc, không sai về núi được nữa. Chi bằng ta cứ dùng thứ phương thuốc hòa hoãn, nếu không trúng thì cũng không sai bao nhiêu”. Nếu làm như vậy ông sẽ được thỏa mãn cái thú điền viên, được chữa bệnh cho người nghèo và không bị phùng lợi danh cuốn vào. Nhưng với y đức vốn có của một người thầy thuốc liệu ông có thể làm được như vậy hay không? Rất nhanh sau đó ông đã tự đưa ra câu trả lời cho chính mình: “Cha ông mình đời đời chịu ơn của nước, ta phải dốc hết cả lòng thành, để nối tiếp cái lòng trung của cha ông mình mới được”. Trước hết ông đưa ra lí do muốn tiếp nối lòng trung của cha ông, tổ tiên để không phụ lại công ơn cha ông để lại, nhưng đằng sau đó còn là cả tấm lòng, là cả nhân cách y đức sáng ngời của ông. Trước người bệnh, không kể đó là ai ông chỉ có một lòng chữa và giúp họ khỏi bệnh. Tấm lòng cao cả, y đức hơn người đó đã giúp ông chiến thắng những mong muốn, nhu cầu của bản thân. Lê Hữu Trác quả là con người giàu lòng y đức và thương người.

Chỉ trong một trích đoạn ngắn, nhưng người đọc đã phần nào thấy được vẻ đẹp nhân cách và tâm hồn của Lê Hữu Trác. Ông là người coi thường danh lợi, phú quý, là một vị lương y tài giỏi, nhân đức.